

Aulus Gellius, *Kapiteloverskrifter*

[] betyder, at Gellius' overskrifter ikke er overleveret.

Aulus Gellius, Indledning til *Attiske nætter*

1. BOG

1.1 Plutarch fortæller, med hvilken analogi og med hvilke følgeslutninger filosofen Pythagoras har lavet en beregning for at fastslå højden på det legeme, Herakles havde, da han levede blandt mennesker.

1.2 Mod en pralende og brovtende ung mand, der kun studerede filosofi for et syns skyld, hentede Herodes Atticus, den tidligere konsul, det helt rigtige citat af stoikeren Epiktet, hvormed han vittigt skelnede mellem den sande stoiker og den hob af stortalende charlataner, der kalder sig stoikere.

1.3 Cheilon fra Lakedaimon traf en vanskelig beslutning for at redde en ven; man bør forsigtigt og omhyggeligt overveje, om man for at gavne sine venner på noget tidspunkt skal begå en uret; det er anført og refereret, hvad både Theofrast og Marcus Cicero har skrevet om dette emne.

1.4 Antonius Iulianus har fint og nøjagtigt undersøgt den dygtighed, hvormed Marcus Tullius har ændret et ord i en af sine taler.

1.5 Taleren Demosthenes blev udsat for kritik på grund af sin omhu for sit legeme, sit tøj og for sin ildesete elegance; taleren Hortensius fik øgenavnet danserinden Dionysia på grund af en tilsvarende elegance, og fordi han agerede som skuespiller under retssager.

1.6 Uddrag af en tale, som Metellus Numidicus holdt som censor til folket, da han opfordrede det til at gifte sig; hvorfor talen blev kritiseret, og på hvilken måde den blev forsvaret.

1.7 I følgende ord fra Ciceros femte tale mod Verres: *hanc sibi rem praesidio sperant futurum* er der ikke nogen fejl, og de, der ødelægger gode afskrivninger og retter til *futuram*, tager fejl; der nævnes også et andet ord af Cicero, som er skrevet rigtigt, men fejlagtigt ændres; desuden nogle få bemærkninger om rytmen i talen, som Cicero ivrigt stræbte efter.

1.8 En anekdote hos filosofen Sotion om luderen Lais og taleren Demosthenes.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

1.9 Om forskrifterne og rækkefølgen indenfor den pythagoræiske undervisning, og hvor lang tid der blev påbudt og observeret for at lære og for at tie.

1.10 Hvilke ord filosofen Favorinus brugte til at omtale en ung mand, der talte et antikveret sprog.

1.11 Den berømte forfatter Thukydid siger, at lakedaimonerne i slag ikke anvender trompeter, men fløjter, og han citeres; Herodot beretter, at kong Alyattes havde kvindelige citharspillere i det militære opbud; ligeledes nogle få ord om den fløjte, som Gracchus anvendte i forbindelse med taler på folkeforsamlingen.

1.12 Hvilken alder, fra hvilken familie, med hvilken ritus, med hvilke ceremonier og religiøse handlinger og under hvilket navn en vestalinde bliver valgt af pontifex maximus og hvilken retsstilling hun straks får, når hun er blevet valgt; og at, som Labeo siger, hun hverken kan blive arving efter en, der ikke har skrevet testamente, eller nogen arve hende, hvis hun ikke har skrevet testamente.

1.13 Et filosofisk spørgsmål: Hvad er det rette at gøre, når man har fået en ordre? Overhovedet at udføre det, der er beordret, eller en gang imellem det modsatte, hvis man regner med, at det vil være mere gavnligt for den, der har givet ordren. Om dette spørgsmål fremlægges forskellige meninger.

1.14 Hvad Gaius Fabricius, en mand, der havde vundet stor hæder og havde udført store bedrifter, mens som levede under beskedne forhold, sagde og gjorde, da samniterne tilbød ham en stor mængde guld, fordi de troede, at han havde brug for det.

1.15 Tom og intetsigende snak er en grov fejl, som kan medføre uvilje, og den er mange steder af førende græske og latinske forfattere med rette blevet fordømt.

1.16 Udtrykket fra Quadrigarius' tredje bog af *Årbøgerne*: *ibi mille hominum occiditur* er hverken vilkårligt eller en poetisk figur, men er anvendt efter en sikker og rigtig grammatisk regel.

1.17 Sokrates bar med sindsligevægt sin kones umedgørlige karakter; hvad Marcus Varro har skrevet i en satire om en ægtemands pligter.

1.18 Marcus Varro kritiserer i fjortende bog af *Menneskelige forhold* sin lærer Lucius Aelius for en forkert etymologi; i den samme bog giver han en forkert forklaring på ordet tyv.

Aulus Gellius, *Kapitelooverskrifter*

- 1.19 Historien om de sibyllinske bøger og kong Tarquinius Superbus.
- 1.20 Hvad landmålerne mener med *epípedos*, *stereós*, *kýbos* og *grammé*, og hvad de hedder på latin.
- 1.21 Iulius Hyginus forsikrer højt og helligt, at han i et manuskript, der har tilhørt Publius Vergilius, har læst, at der var skrevet *et ora tristia temptantum sensus torquebit amaror*, ikke som man plejer at læse *sensu torquebit amaro*.
- 1.22 Om forsvarsadvokaten taler korrekt latin, når han bruger udtrykket *superesse se* om dem, han forsvarer, og hvad *superesse* betyder.
- 1.23 Hvem var Papirius Praetextatus? Om grunden til hans tilnavn og hele den morsomme historie om Papirius.
- 1.24 Tre epigrammer af tre gamle digtere, Naevius, Plautus og Pacuvius, som de selv har skrevet, og som er indhugget på deres gravstene.
- 1.25 Marcus Varros definition på *indutiae*, 'våbenhvile', og en mere præcis undersøgelse af, hvad ordet betyder.
- 1.26 Hvad filosofen Taurus svarede mig, da jeg spurgte, om en vis mand kan blive vred.

2. BOG

- 2.1 Hvordan filosofen Sokrates plejede at træne sit legemes udholdenhed; om hans selvbeherskelse.
- 2.2 Hvilken regler der gælder for opførsel mellem fædre og sønner vedrørende at ligge til bords, at tage plads og den slags sager hjemme og ude, hvis sønnerne har et embede og fædrene ikke; et foredrag om dette emne af filosofen Taurus og et eksempel hentet fra romersk historie.
- 2.3 Hvorfor de gamle indsatte bogstavet *h* i nogle ord.
- 2.4 Gavius Bassus har skrevet, hvorfor en type retsforhandling kaldes *divinatio*; andre forklaringer på dette ord.
- 2.5 Filosofen Favorinus har åndfuldt og klart sagt, hvilken forskel der er på Platons og Lysias' stil.

Aulus Gellius, *Kapitelloverskrifter*

- 2.6 Hvilke ord Vergil siges at have brugt slapt og simpelt, og hvad man skal svare dem, der kommer med denne uretfærdige påstand.
- 2.7 Om børns pligter mod deres forældre; om denne sag citerer fra filosofiske skrifter, hvor det diskuteres, om alle ordrer fra en far skal adlydes.
- 2.8 Plutarchs urimelige kritik af Epikur vedrørende hans lære om syllogismer.
- 2.9 Plutarch har også med åbenlys fordrejelse forfulgt et udtryk hos Epikur.
- 2.10 Hvad betyder *favisae Capitolinae*? Og hvad Marcus Varro skrev om det ord på et spørgsmål fra Servius Sulpicius.
- 2.11 Mange bemærkelsesværdige detaljer om Sicinius Dentatus, den strålende kriger.
- 2.12 Overvejelse og bedømmelse af en lov af Solon, der ved første øjekast virker urimelig og uretfærdig, men ved et nærmere eftersyn viser den sig at have en gavnlig virkning.
- 2.13 De gamle brugte også glosen *børn* i flertal om én søn eller datter.
- 2.14 Marcus Cato bruger i det skrift, der hedder *Mod den landflygtige Tiberius*, udtrykket *stittisses vadimonium* med bogstavet *i* og ikke *stetisses*; en forklaring på ordet.
- 2.15 Hvorfor alderdommen i gamle dage nød stor respekt; hvorfor denne respekt senere blev overført til ægtemænd og fædre; og noget om kapitel syv i *lex Iulia*.
- 2.16 Sulpicius Apollinaris' kritik af Caesellius Vindex vedrørende en fortolkning af en passage hos Vergil.
- 2.17 Marcus Ciceros iagttagelser om visse præpositioners natur; og en drøftelse af selve det, som Cicero havde bemærket.
- 2.18 At sokratikeren Faidon var slave; der er ligeledes mange andre, der har været slaver.
- 2.19 Om verbet *rescire* og hvilken betydning der er den rigtige og egentlige.
- 2.20 Hvad der sædvanligvis hedder *vivaria*, har de gamle ikke brugt; hvad Publius Scipio har erstattet det med i en tale til folket, og hvad Marcus Varro senere sagde i sit værk *Om landbrug*.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

- 2.21 Om den stjerne, som grækerne kalder *Vognen*, og som vi kalder *Septentiones*, 'Nordstjernen', og om begge ords betydning og oprindelse.
- 2.22 Om vinden *iapyx* og om navnene og områderne for andre vinde hentet fra en samtale med Favorinus.
- 2.23 En undersøgelse og vurdering af passager fra en komedie af Menander og Caecilius, som hedder *Plocium*.
- 2.24 Om gammeldags sparsommelighed; og om gamle love rettet mod ødselhed.
- 2.25 Hvad grækerne mener med *analogi* og *anomali*.
- 2.26 Samtaler mellem Marcus Fronto og filosofen Favorinus om farvernes arter og navne på græsk og latin; hvilken farve *spadix* er.
- 2.27 Titus Castricius' mening om ordvalget hos Sallust og Demosthenes, når de henholdsvis beskriver Sertorius og Filip.
- 2.28 Det er usikkert, hvilken gud man skal ofre til i forbindelse med et jordskælv.
- 2.29 En fabel af frygeren Æsop, der ikke er unyttig at fortælle.
- 2.30 Observationer af bølgenes bevægelser, som sker i havet på forskellig måde alt efter, om der blæser vinde fra syd eller nord.

3. BOG

- 3.1 En undersøgelse af, hvorfor Sallust påstår, at griskhed ikke bare svækker en mands sindelag, men også kroppen selv.
- 3.2 Marcus Varros opfattelse af, hvilken fødselsdag de har, som er født før eller efter nattens sjette time; også om tiderne og grænserne for de dage, som kaldes borgerlige, og som er forskellige fra sted til sted; og yderligere om det, Quintus Mucius har skrevet om den kvinde, som ulovligt havde frigjort sig fra sin ægte-
mand, fordi hun ikke havde taget hensyn til det borgerlige år.
- 3.3 En undersøgelse og udforskning af Plautus' komedier, eftersom der under hans navn findes en blanding af virkelige og falske stykker; også om, at Plautus og Næ-
vius har skrevet deres skuespil i fængsel.
- 3.4 Det var en tradition for Publius Africanus og andre adelige mænd på hans tid at være glatbarberede, før de blev gamle.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

3.5 Filosooffen Arkesilaos' skarpe og humoristiske kritik af en mand, der var forfalden til nydelser og viste blødagtighed i øjne og krop.

3.6 Om den naturlige styrke hos palmetræet, hvis ved gør modstand, når man hænger vægte på det.

3.7 En historie hentet fra årbøgerne om militærtribunen Quintus Caedicius; et citat fra Marcus Catos *Begyndelse*, hvor han sammenligner Caedicius' tapperhed med spartaneren Leonidas.

3.8 Et strålende brev, som konsulerne Gaius Fabricius og Quintus Aemilius skrev til kong Pyrrhos, og som er bevaret for eftertiden af historikeren Quintus Claudius.

3.9 Hvad var det for en hest, som optræder i ordsproget om den seianske hest? Og hvilken farve har de heste, som hedder *spadices*? Om forklaringen på denne glose.

3.10 Der er iagttaget en vis kraft og evne i syvtallet i mange naturfænomener, om hvilket Marcus Varro har skrevet fyldigt i sin *Syvtallene*.

3.11 Om de svage argumenter, som Accius benytter i sit *Læredigt*, hvor han prøver at påvise, at Hesiod er ældre end Homer.

3.12 Den meget lærde Publius Nigidius anvendte udtrykket *bibosus* om en mand, der var en stor drukkenbolt, men glosen var ny og næsten skurrende.

3.13 Hvordan Demosthenes som ung mand var elev af filosooffen Platon, men da han havde hørt taleren Kallistratos på folkeforsamlingen, forlod han Platon og fulgte Kallistratos.

3.14 Den, der siger *dimidium librum legi* eller *dimidiam fabulam audivi* og andre tilsvarende udtryk, taler ukorrekt; Marcus Varro giver årsagerne til fejlen; ingen har i gamle dage brugt disse udtryk.

3.15 Det er omtalt i litteraturen, og der findes også en mundtlig tradition om, at en uventet stor glæde har forårsaget en pludselig død for mange, fordi åndedrættet er blevet indespærret og er ude af stand til at bære styrken i en stor, ny sindsbevægelse.

3.16 Om forskellen på graviditetens længde, som den er omtalt af læger og filosooffer; også nogle gamle digteres opfattelser af det samme emne og nogle andre, der nok er værd at fortælle; et uddrag af lægen Hippokrates' skrift *Om ernæring*.

Aulus Gellius, *Kapiteloverskrifter*

3.17 Det er også berettet af særdeles ansete mænd, at Platon havde købt tre bøger af pythagoræeren Filolaos og Aristoteles nogle få bøger af filosofen Speusippos for en pris, der var helt utrolig.

3.18 Hvad er *pedari senatores*, og hvorfor hedder de sådan? Hvilken oprindelse har følgende ordlyd i konsulernes sædvanlige edikt: *senatores quibusque in senatu sententiam dicere licet*.

3.19 På hvilken måde Gavius Bassus skrev, at en mand kunne kaldes *parcus*, og hvilken grund han mente, der var til dette ord; og omvendt på hvilken måde og med hvilke ord Favorinus gjorde nar ad hans forklaring.

4. BOG

4.1 En samtale i sokratiske stil mellem filosofen Favorinus og en vigtig filolog; i samtaleens løb bliver det sagt, hvordan Quintus Scaevola definerer ordet *penus*; men denne definition bliver kritiseret og gendrevet.

4.2 Om forskellen på en sygdom og et handicap; hvilken betydning har disse ord i ædilernes edikt; kan man annullere et køb af en eunuk eller en steril kvinde? Forskellige meninger om denne sag.

4.3 Der var ingen retssager om kvinders medgift i Rom før Carvilius' skilsmisse; hvad betyder egentlig *paelex*, og hvad er forklaringen på dette ord?

4.4 Hvad Servius Sulpicius har skrevet i den bog, der hedder *Om medgift*, vedrørende lovgivningen og sædvanen ved forlovelser i gamle dage.

4.5 En historie om uredelighed hos etruskiske spåmænd; derfor blev følgende vers sunget af drengene overalt i byen Rom: *Et dårligt råd er værst for den, der giver det*.

4.6 Et citat fra en gammel senatsbeslutning, hvori det blev bestemt, at man skulle sone med større offerdyr, fordi Mars' lanser havde bevæget sig i et kapel; en beretning om, hvad *hostiae succidaneae* og *porca praecidanea* er for noget; endelig at Ateius Capito kaldte visse helligdage for *praecidaneae*.

4.7 Et brev fra filologen Valerius Probus til Marcellus om betoningen af visse navne på punisk.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

4.8 Hvad Gaius Fabricius har sagt om Cornelius Rufus, et grisk menneske, som han alligevel sørgede for, blev udnævnt til konsul, selv om han hadede ham og var hans uven.

4.9 Hvilken betydning har ordet *religiosus* egentlig? Hvilken ny betydning har dette ord fået; et citat af Nigidius Figulus' *Kommentarer* om dette emne.

4.10 Hvilken rækkefølge findes der i senatet, når man skal udtale sig; skænderiet i senatet mellem konsul Gaius Caesar og Marcus Cato, der trak tiden ud ved at blive ved med at tale.

4.11 Hvad det er for nogle oplysninger om Pythagoras, som Aristoxenos har videregivet ud fra den betragtning, at de var mere pålidelige; også hvad Plutarch på samme måde har skrevet om Pythagoras.

4.12 Censorernes anmærkninger og kritikpunkter, der er fundet i gamle dokumenter, og som er værd at fortælle videre.

4.13 Visse typer af fløjtespil, der bliver udført på en bestemt måde, kan helbrede ischias.

4.14 En historie om ædilen Hostilius Mancinus og luderer Manilia; et citat fra et dekret af tribunerne, som Manilia havde appelleret til.

4.15 Forsvar for en passage i Sallusts historieværk, som ondsindede fjender har angrebet ham for.

4.16 Om nogle ord, som Varro og Nigidius bøjer på en anden måde, end man plejer i daglig tale; eksempler fra ældre forfattere på dette.

4.17 Om arten af visse partikler, som forekommer at blive udtalt betonet og langt på en barbarisk og uvidende måde, hvis de sættes foran verber, behandlet med flere eksempler og forklaringer.

4.18 Nogle beretninger om Publius Africanus den Ældre, som er hentet fra årbøgerne og værd at fortælle videre.

4.19 Hvad Marcus Varro har skrevet i *Logistoricus* om at styre ernæringen for mindreårige drenge.

4.20 Censorerne har straffet dem, som ganske upassende i deres påhør har ladet nogle spøgefulde ord falde; nogle overvejelser om en straf til en mand, som havde stået og gabt dem op i ansigtet.

Aulus Gellius, *Kapiteloverskrifter*

5. BOG

5.1 Filosoffen Musonius' kritik og misbilligelse af, at en filosof, der holder en forelæsning, får bifald af folk, der råber højt og overdriver i deres ros.

5.2 Om kong Alexanders hest, der hed Bukefalas.

5.3 Hvilken årsag og hvilken begyndelse havde Protagoras til at indlede filosofiske studier.

5.4 Om ordet *duovicesimus*, som folk almindeligvis ikke kender, men som ofte anvendes af lærde folk.

5.5 Hvordan puneren Hannibal gjorde nar ad kong Antiochos.

5.6 Om militære kranser: Triumfkransen, belejringskransen, borgerkransen, murkransen, lejrkransen, søkransen, ovationskransen og oliventræskransen.

5.7 Gavius Bassus' vittige fortolkning af ordet *persona* og hans forklaring på dets oprindelse.

5.8 Forsvar for en fejl i nogle vers af Vergil, som filologen Iulius Hyginus har kritiseret; betydningen af ordet *lituus*; etymologien af dette ord.

5.9 Historien om Kroisos' stumme søn (fra Herodot).

5.10 Om de beviser, som på græsk hedder *antistréfonta*, og som vi kalder reciprokke.

5.11 Bias' syllogisme om ægteskab hører ikke til ovennævnte kategori.

5.12 Om romerfolkets gudenavne Diovis og Vediovis.

5.13 Om graden og rækkefølgen af pligter, der er iagttaget i romerfolkets moral.

5.14 Den lærde Apion med tilnavnet Pleistonikes skriver, at han i Rom har set en mand og en løve genkende hinanden som gamle venner.

5.15 Forskellige filosofers udtalelser om, hvorvidt stemmen er legemlig eller ulegemlig.

5.16 Om øjnenes natur og indretningen af synet.

5.17 Hvorfor de første dage efter Kalendae, Nonae og Idus anses for uheldige; og hvorfor mange også undgår den fjerde dag før Kalendae, Nonae og Idus, fordi man tror, at den bringer uheld.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

5.18 På hvilke punkter afviger historieskrivningen fra årbøgerne og hvor meget; et citat om denne sag fra første bog af Sempronius Asellios *Bedrifter*.

5.19 Hvad betyder *adoptatio* og *adrogatio*, og hvilken forskel er der i betydningen? Og ordlyden af de ord, som bliver sagt, når der rettes henvendelse til folket i adoptionssager.

5.20 Det ord, som Sennius Capito formede på latin for *solecisme*, og hvad de ældre latinske forfattere kaldte det.

5.21 Den, der siger *pluria*, *compluria* og *conpluriens*, taler ikke som en barbar, men god latin.

6. BOG

6.1 Nogle interessante historier om Publius Africanus fra årbøgerne.

6.2 Om en skandaløs fejl af Caesellius Vindex, som jeg er stødt på i hans værk *Gamle udtryk*.

6.3 Den kritik, som Ciceros frigivne slave Tiro Tullius, fremførte mod den tale, som Marcus Cato holdt i senatet for rhodierne, og mit svar på hans indvendinger.

6.4 Caelius Sabinus, der er forfatter til bøger om civilret, har skrevet, at en vis type slaver plejede at blive solgt med huer på; hvilke slaver der traditionelt blev solgt *sub corona*; hvad udtrykket *sub corona* betyder.

6.5 En interessant historie om skuespilleren Polos.

6.6 Hvad Aristoteles har skrevet om naturlige defekter i visse sanser.

6.7 Om *affatim* skal udtales med trykket på første stavelse ligesom *admodum*; og nogle ikke helt ligegyldige betragtninger over accenten på andre ord.

6.8 En utrolig historie om en delfin, der elskede en dreng.

6.9 I gamle dage sagde man som regel *peposci* og *memordi*, *pepugi* og *spepondi* og *cecurri*, ikke som det senere blev almindeligt med et *o* eller et *u* i første stavelse, og heri fulgte de eksemplet fra græsk; det skal yderligere bemærkes, at mænd, der ikke var ulærde eller ubetydelige, af verbet *descendo* ikke anvendte *descendi*, men *descendidi*.

Aulus Gellius, *Kapitelooverskrifter*

- 6.10 Ligesom *ususcapio* bruges sammensat i nominativ, sådan bruges også *pignoris capio* sammensat i den samme kasus.
- 6.11 Hverken *levitas* eller *nequitia* har den betydning, som man kender i daglig tale.
- 6.12 Om de tunikaer, der hedder *chirodytae*; Publius Africanus bebrejdede Sulpicius Galus, at han bar en sådan.
- 6.13 Hvem Marcus Cato betegner som *classicus* og *infra classem*.
- 6.14 Om de tre litterære genrer og om de tre filosoffer, der af athenerne blev sendt som gesandter til senatet i Rom.
- 6.15 Om de hårde straffe, der efter traditionen blev håndhævet over for tyve; hvad Mucius Scaevola har skrevet om det, der er blevet overdraget til opbevaring.
- 6.16 Et sted, der er kopieret fra en satire af Marcus Varro med titlen *Om mad*, om udenlandske madvarer; nogle vers af Euripides, hvori han angriber frådseri hos udsvævende mennesker.
- 6.17 En samtale med en filolog, der var fuld af frækhed og dumhed, om betydningen af ordet *obnoxius*; om ordets oprindelse.
- 6.18 Om ukrænkeligheden af en ed, som romerne iagttager og passer på; også om ti krigsfanger, som Hannibal sendte til Rom under ed.
- 6.19 En historie fra årbøgerne og Tiberius Gracchus, der var far til Graccherne og folketribun; ordrette citater af tribunens dekreter.
- 6.20 Hvordan Vergil fjernede *Nolam* fra et vers og erstattede det med *oram*, fordi Nolanerne havde afslået at give ham vand; noget om harmonien i bogstaverne.
- 6.21 Hvorfor *quoad vivet* og *quoad morietur* betyder det samme tidsrum, skønt de er dannet af to modsatte udtryk.
- 6.22 Censorerne plejede at tage hesten fra riddere, der var korpulente og fede; det er et spørgsmål, om dette medførte vanære, eller om riddernes anseelse var uantastet.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

7. BOG

7.1 På hvilken måde Chrysippos svarede dem, der erklærede, at forsynet ikke eksisterede.

7.2 Hvordan han ligeledes havde fastslået skæbnens styrke og nødvendighed og alligevel forsikrede, at vi havde kontrol over vore planer og domme.

7.3 En historie fra et værk af Tubero om en slange af usædvanlig længde.

7.4 Hvad Tubero kunne tilføje til et nyt værk om Atilius Regulus, der var blevet taget til fange af carthagerne; også hvad Tuditanus har skrevet om Regulus.

7.5 En fejl, som den retslærde Alfenus har begået ved fortolkningen af nogle gamle ord.

7.6 Iulius Hyginus' grundløse og pedantiske kritik af Vergil for at have brugt udtrykket *praepetes* om Daidalos' vinger; hvilken slags fugl der menes med *praepetes*, og hvad det er for nogle fugle, Nigidius har kaldt *inferae*.

7.7 Om Acca Larentia og Gaia Taracia; om oprindelsen til de arvaliske brødres præsteskab.

7.8 Nogle interessante bemærkninger om kong Alexander og om Publius Scipio.

7.9 En passage hentet i Lucius Pisos *Årbøger* med en udsøgt fortælling og tale.

7.10 En historie om sokratikeren Euklid, hvis eksempel filosofen Taurus plejede at anvende, når han skulle opfordre unge mænd til ivrigt at studere filosofi.

7.11 Et uddrag af en tale af Quintus Metellus Numidicus, som jeg holder af at erindre mig, fordi den leder til den pligt, man har i livet til at vise besindighed og værdighed.

7.12 Hverken *testamentum* eller *sacellum* er sammensatte ord, som henholdsvis Servius Sulpicius og Gaius Trebatius mente, men det førstnævnte er afledt af *testatio*, det sidstnævnte er en diminutiv af *sacrum*.

7.13 Om de emner, der blev talt om ved selskaber hos filosofen Taurus, og som hedder *Bordsamtaler*.

7.14 De tre grunde, filosoffer fremfører, til at straffe forseelser; og hvorfor Platon kun nævner to af dem og ikke tre.

7.15 Om verbet *quiesco* skal udtales med langt eller kort *e*.

Aulus Gellius, *Kapitloverskrifter*

7.16 Verbet *deprecor* blev anvendt af digteren Catul på en usædvanlig måde, men det passer godt og er korrekt; om ordets oprindelse med eksempler hos ældre digtere.

7.17 Hvem har først grundlagt et offentligt bibliotek? Og hvor mange bøger var der i offentlige biblioteker i Athen før perserkrigene?

8. BOG (kun overskrifterne er bevaret)

8.1 Om det er rigtigt eller forkert at sige *hesterna noctu*, og hvilken grammatisk tradition der findes om disse ord; ligeledes at decemvirerne i *De tolv tavlers Lov* siger *nox* i stedet for *noctu*.

8.2 Favorinus gav mig en liste på ti ord, som anvendes af grækerne, men som er uægte og barbariske; han har fået en lige så lang liste af mig over ord, som er i almindelig brug på latin, men som overhovedet ikke er latinske, og de kan heller ikke findes i tidlig litteratur.

8.3 På hvilken måde og hvor strengt filosofen Peregrinos skældte ud på en ung romer af ridderfamilie, mens jeg hørte på, fordi han stod sløvt ved siden af ham og blev ved med at gabe.

8.4 Herodot, den berømteste historiker, har ikke ret, når han siger, at pinjetræet er det eneste af alle træer, der ikke skyder nye skud fra rødderne, når det er blevet fældet; hvad han har skrevet om regnvand og sne som noget afgjort, er heller ikke tilstrækkeligt udforsket.

8.5 Hvad betyder det, når Vergil anvender udtrykket *caelum stare pulvere*, og når Lucilius siger *pectus sentibus stare*?

8.6 Når forsoning er kommet i stand efter krænkelser, er gensidige bebrejdelser kun til ringe nytte; om dette en afhandling af Taurus og et citat af Theofrast; også hvad Marcus Cicero har ment om den kærlighed, der vokser ud af venskab, med et citat af ham.

8.7 Hvad man kan erkende og få at vide om hukommelsens natur og karakter på basis af Aristoteles' skrift *Om hukommelsen*; også nogle andre bemærkninger, som jeg har læst og hørt hos ham om en usædvanlig god hukommelse eller om en total mangel derpå.

Aulus Gellius, *Kapiteloverskrifter*

8.8 Det er hændt for mig, at jeg skulle fortolke og gengive nogle passager hos Platon på latin.

8.9 Da filosofen Theophrast, sin tids mest veltalende mand, skulle sige nogle få ord til det athenske folk, blev han bragt ud af fatning af lutter undseelse og tav stille; det er også hændt for Demosthenes, da han skulle holde en tale for kong Filip.

8.10 En diskussion, jeg havde i byen Eleusis med en taskenspiller af en filolog, der intet anede om verbernes tider og øvelser, som skolebørn udfører, men som viste tågesnak med intetsigende spørgsmål og skrækscenarier for at gøre indtryk på de uerfarne.

8.11 Sokrates' vittige svar til sin kone Xanthippe, da hun bad ham om, at de kunne bruge flere penge på mad under Dionysierne.

8.12 Hvad betyder udtrykket *plerique omnes* hos ældre forfattere? Det synes, som om det er overtaget fra grækerne.

8.13 Ordet *cupsones*, som anvendes af afrikanske mennesker, er ikke et punisk ord, men et græsk.

8.14 Filosofen Favorinus' morsomme kritik af en besværlig mand, der holdt foredrag om ords tvetydighed; også eksempler på usædvanlige ord hos digteren Naevius og Gnaeus Gellius; oprindelsen til nogle ord, som Publius Nigidius har undersøgt.

8.15 På hvilken måde digteren Laberius blev ydmyget og behandlet af Gaius Caesar; også nogle vers om denne sag af Laberius.

9. BOG

9.1 Hvorfor Quintus Claudius Quadrigarius i den nittende bog af sine *Årbøger* skriver, at skud rammer mere lige og sikkert, hvis man kaster dem opad, end hvis man kaster dem nedad.

9.2 Med hvilke ord Herodes Atticus stemplede en person, der ved sin klædedragt falskeligt havde udgivet sig for at være filosof.

9.3 Et brev fra kong Filip til filosofen Aristoteles om den nyfødte Alexander.

9.4 Om eventyrlige undere hos barbariske folkeslag; om uhyggelige og dødbringende heksekunster; og om kvinder, der pludselig er blevet forvandlet til mænd.

Aulus Gellius, *Kapiteloverskrifter*

9.5 Forskellige udtalelser af store filosoffer om nydelsens art og natur; et citat af filosofen Hierokles, hvormed han angreb Epikurs læresætninger.

9.6 På hvilken måde man skal udtale den første stavelse i frekventativer, der er afledt af verbet *ago*.

9.7 Hvordan oliventræet vender sine blade ved vintersolhverv og sommersolhverv; om lyrer, der på dette tidspunkt klinger med en anden lyd.

9.8 Den, der har meget, må nødvendigvis også savne meget; om denne sag en kort og elegant udtalelse af filosofen Favorinus.

9.9 Hvilken metode skal man anvende til at oversætte græske sætninger; om nogle vers af Homer, som Vergil menes at have oversat enten rigtig godt eller uheldigt.

9.10 Annaeus Cornutus tilsvinede med sin gemene og hadefulde kritik de vers af Vergil, hvormed han ærbart og diskret omtalte Venus' og Vulcanus' samleje.

9.11 Om Valerius Corvinus; og hvorfra navnet Corvinus kommer.

9.12 Om ord, som med deres betydning i to retninger kaldes modsatte og reciprokke.

9.13 En passage fra Claudius Quadrigarius' historieværk, hvori han skildrer kampen mellem Manlius Torquatus, en ung adelsmand, og hans galliske fjende, der havde udfordret ham.

9.14 Ovennævnte Quadrigarius talte ordentlig latin, da han efter traditionen sagde *facies* i genitiv; andre eksempler på bøjningen af tilsvarende ord.

9.15 Om den form for debatter, som Grækerne kalder *áporon*.

9.16 Plinius den Ældre, en ikke ulærd mand, opdagede ikke fejlen i det argument, som grækerne kalder *antístrefon*.

10. BOG

10.1 Skal man sige *consul tertium* eller *tertio*? På hvilken måde Gnaeus Pompeius efter Ciceros råd undgik en vanskelighed, da han i det teater, han skulle indvie, skulle lave en indskrift med sine æresbevisninger.

10.2 Hvad Aristoteles har berettet om antallet af børn ved samme fødsel.

Aulus Gellius, *Kapitelooverskrifter*

- 10.3 En sammenligning af nogle berømte passager fra taler af Gaius Gracchus, Marcus Cicero og Marcus Cato.
- 10.4 Publius Nigidius har meget skarpsindigt påvist, at ordene ikke er vilkårlige, men naturlige.
- 10.5 Er *avarus* et enkelt ord eller sammensat af to dele, som Publius Nigidius mener?
- 10.6 Appius Claudius' datter, en adelig kvinde, blev idømt en stor bøde, fordi hun havde ytret sig alt for frækt.
- 10.7 Sådan som jeg husker det, skriver Marcus Varro, er af de floder, der løber uden for det romerske imperium, den største Nilen, den næststørste Donau, og på tredjepladsen kommer Rhône.
- 10.8 Blandt de vanærende straffe, som anvendtes mod soldater, var åreladning; årsagen til en revselse af denne art.
- 10.9 På hvilke måder og med hvilket udseende den romerske hær plejer at blive stillet op til slag; hvilke udtryk man bruger til opstillingerne.
- 10.10 Hvad er årsagen til, at grækerne og romerne i gamle dage bar en ring på den finger, som er nærmest den venstre lillefinger?
- 10.11 Hvad ordet *mature* betyder og forklaringen på det; ordet bruges almindeligvis ukorrekt; når *praecox* deklineres, bliver det til *praecocis*, ikke *praecoquis*.
- 10.12 Om nogle fantastiske historier, som Plinius den Ældre ganske urimeligt tilskriver Demokrit; om et flyvende billede af en due.
- 10.13 Efter hvilket princip folk i gamle dage sagde *cum partim hominum*.
- 10.14 I hvilken sammenhæng Cato brugte udtrykket *iniuria mihi factum itur*.
- 10.15 Om ceremonierne for Iuppiters præst (*flamen Dialis*) og præstinde; med tilføjelse af de ord fra prætorens edikt, hvormed han siger, at han hverken vil tvinge vestalinderne eller Iuppiters præst til at aflægge ed.
- 10.16 Hvilke fejl Iulius Hyginus har opdaget vedrørende romersk historie i Vergils sjette bog.
- 10.17 Af hvilken grund og på hvilken måde filosofen Demokrit berøvede sig selv synet; om denne sag de vers, som Laberius forfattede så rent og smukt.

Aulus Gellius, *Kapiteloverskrifter*

10.18 Historien om Artemisia; om den konkurrence, som blev udkæmpet ved Mausolos' gravmæle af berømte forfattere.

10.19 En forseelse bliver ikke rensset væk eller mindsket, når man fremhæver lignende tilfælde, hvor andre har forset sig; om denne sag et citat af Demosthenes.

10.20 Hvad betyder *rogatio*, *lex*, *plebiscitum* og *privilegium*, og hvad er forskellen?

10.21 Hvorfor Marcus Cicero var så ivrig efter at undgå ordene *novissime* og *novissimus*.

10.22 En passage fra Platons *Gorgias* om skændslen ved den falske filosofi, som uden videre bemægtiger sig de filosoffer, der er uvidende om den vinding, der ligger i den sande filosofi.

10.23 En passage fra Marcus Catos tale om kvindernes levevis og sæder i gamle dage; manden havde ret til at dræbe sin kone, hvis han greb hende i hor.

10.24 De, der har talt udsøgt latin, har sagt *diepristini*, *diecrastini*, *diequarti* og *diequinti*, ikke de udtryk, der er almindelige nu.

10.25 Navne på kastevåben og sværd og skibe, som findes i ældre litteratur.

10.26 Det er dumt af Asinius Pollio at have kritiseret Sallust for at have anvendt *transgressus* i stedet for *transfretatio* og *transgressi* for *qui transfretassent*.

10.27 En beretning om det romerske folk og det puniske folk, der var rivaler med omtrent den samme styrke.

10.28 Om grænserne for barndom, ungdom og alderdom (fra Tuberos historieværk).

10.29 Partiklen *atque* er ikke blot en konjunktion, men har flere forskellige betydninger.

11. BOG

11.1 Om oprindelsen til udtrykket *terra Italia*; om den bøde, der hedder *suprema*, en forklaring på navnet og om *lex Aternia*; og med hvilke ord man i gamle dage plejede at udtale den bøde, der hedder *minima*.

Aulus Gellius, *Kapitloverskrifter*

- 11.2 Ordet *elegantia* anvendtes før i tiden ikke om en mere tiltalende karakter, men i negativ betydning om en alt for pyntet klædedragt og levemåde.
- 11.3 Hvor store forskelle der er i betydningen af partiklen *pro* med eksempler på denne forskellighed.
- 11.4 Hvordan Quintus Ennius konkurrerede med nogle vers af Euripides.
- 11.5 Nogle kortfattede anmærkninger om skeptiske filosoffer og om akademiske filosoffer; forskellen på dem.
- 11.6 Romerske kvinder sværger ikke ved Hercules og mænd ikke ved Castor.
- 11.7 Man bør holde sig fra at anvende gamle ord, som er blevet opgivet og er forældede.
- 11.8 Hvad Marcus Cato mente og sagde om Albinus, en Romer, som skrev om romersk historie på græsk efter først at have bedt om tilgivelse for sit ukendskab til det.
- 11.9 En beretning om gesandterne fra Milet og taleren Demosthenes (fra Kritolaos).
- 11.10 Gaius Gracchus berettede den samme historie som ovenfor om taleren Demades, ikke Demosthenes; et citat fra Gaius Gracchus selv.
- 11.11 Et citat af Publius Nigidius, hvor han siger, at der er forskel på at sige *mentiri* og *mendacium dicere*.
- 11.12 Ifølge filosofen Chrysippos et ethvert ord tvetydigt og usikkert, mens omvendt Diodoros siger, at ingen ord er tvetydige.
- 11.13 Hvad Titus Castricius mente om ordvalg og mening hos Gaius Gracchus; han fandt, at den ikke gav nogen forbedring af indholdet.
- 11.14 Kong Romulus' sobre og meget smukke svar om brugen af vin.
- 11.15 Om *ludibundus* og *errabundus* og den slags ordforlængelser; Laberius anvendte *amorabunda*, ligesom man siger *ludibunda* og *errabunda*; også at Sisenna brugte en ny form i et ord af den type.
- 11.16 Oversættelse af visse græske ord til latin er meget vanskelig, f. eks. det græske ord for *geskæftighed*.

Aulus Gellius, *Kapitloverskrifter*

11.17 Om betydningen af gamle edikter fra prætorer: *qui flumina retanda publice redempta habent*.

11.18 Om den straf, som Drakon fra Athen fastsatte for tyve i de love, som han skrev for athenerne; senere den straf, Solon fastsatte; ligeledes den straf, som blev fastlagt af vore decemvirer, der skrev *De tolv tavlers Lov*; hos ægypterne var tyveri tilladt og lovligt, og hos lakedaimonerne stræbte man efter det med stor iver, og det blev forherliget som en nyttig træning; endelig en bemærkelsesværdig udtalelse af Marcus Cato om straf af tyve.

12. BOG

12.1 En afhandling af filosofen Favorinus, hvori han rådede en adelig kvinde til at ernære de børn, hun fødte, ikke med mælk fra ammer, men med sin egen mælk.

12.2 Annaeus Senecas bedømmelse af Quintus Ennius og af Marcus Tullius var værdiløs og jammerlig.

12.3 Hvordan ordet *licitor* er blevet opfattet og forstået; om dette forskellige anskuelser af Valgius Rufus og Tullius Tiro.

12.4 Nogle vers hentet fra syvende bog af Quintus Ennius' *Årbøger*, hvori der skildres og forklares karakteren og høfligheden hos en ubetydelig mand mod en ven med højere rang.

12.5 Et foredrag af filosofen Taurus om metoden og princippet for at udholde smerte ifølge stoikernes lære.

12.6 Om en gåde.

12.7 Hvorfor prokonsul Gnaeus Dolabella henviste en kvinde, der stod anklaget for giftmord, og som havde tilstået, til Areopagosrådet.

12.8 Nogle bemærkelsesværdige forsoninger mellem adelige mænd.

12.9 Hvad menes der med tvetydige ord? Ordet *honor* har også haft en tvetydig betydning.

12.10 *Aeditumus* er et latinsk ord.

12.11 De tager fejl, der begår en forbrydelse i håb om og i tillid til, at de kan skjule den, da der ikke findes noget evigt skjulested for en forbrydelse; om denne sag et foredrag af filosofen Peregrinos og en udtalelse af digteren Sofokles.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

12.12 Marcus Ciceros vittige svar, da han gendrev en beskyldning for en åbenbar løgn.

12.13 Når man siger *intra Kalendas*, betyder det så *ante Kalendas* eller *Kalendis* eller begge dele? Hvad betyder i en tale af Marcus Tullius *intra oceanum* og *intra montem Taurum* og (i et brev) *intra modum*?

12.14 Hvilken betydning og oprindelse har partiklen *saltem*.

12.15 Sisenna anvendte ofte i sit historieværk adverbier af følgende art: *celatim*, *vellicatim* og *saltuatim*.

13. BOG

13.1 En mere præcis undersøgelse af nogle ord i Marcus Tullius' første tale mod Antonius: *multa autem inpendere videntur praeter naturam etiam praeterque fatum*; en diskussion, om *fatum* og *natura* betyder det samme eller to forskellige ting.

13.2 Om en venskabelig samtale i byen Tarent mellem digterne Pacuvius og Accius.

13.3 Har disse ord *necessitudo* og *necessitas* nogen forskel i betydning?

13.4 Kopi af [et brev] fra Alexander [til hans mor Olympias og hendes elegante svar.]

13.5 Om filosoferne Aristoteles, Theofrast og Menedemos og den elegante taktfuldhed, hvormed Aristoteles udvalgte efterfølgeren for sin skole.

13.6 Hvilket udtryk ældre latinske digtere har brugt for det, grækerne kalder *prosodi*; ordet *barbarismus* bruges hverken af romerne i gamle dage eller folk i Attika.

13.7 Homer fortæller noget andet om løver i sine digte end Herodot i sit historieværk.

13.8 Digteren Afranius har klogt og åndfuldt sagt, at Visdom er datter af Erfaring og Erindring.

13.9 Tullius Tiro har skrevet om *suculae* og *hyades*, hvilket er navne på stjerner.

13.10 Antistius Labeos etymologi til *soror* og Publius Nigidius' til *frater*.

Aulus Gellius, *Kapitloverskrifter*

- 13.11 Marcus Varro om det passende og rigtige antal gæster og om desserter og søde sager.
- 13.12 Folketribunen har ret til at arrestere folk, men ikke til at stævne dem.
- 13.13 Marcus Varro skriver i sine *Menneskelige forhold*, at det romerske folks ædiler og kvæstorer kan stævnes for prætors domstol af en privatperson.
- 13.14 Hvad er *pomerium*?
- 13.15 Et citat fra en bog af auguren Messala, hvori han forklarer, hvad der forstås ved 'mindre' embedsmænd, og at konsulen og prætoren er kolleger; noget om fuglevarsler.
- 13.16 Et citat af samme Messala, der udtaler, at ét er at tale til folket, et andet er at forhandle med folket; hvilke embedsmænd kan kalde væk fra en folkeforsamling og fra hvem.
- 13.17 Ordet *humanitas* betyder ikke det, som mængden tror, men de, der har talt ægte latin, har brugt det i en mere præcis betydning.
- 13.18 Hvad betyder hos Marcus Cato disse ord *inter os atque offam*?
- 13.19 [Platon tildeler Euripides et vers af Sofokles; andre lignende ting.]
- 13.20 Om familien Porcia og deres navne.
- 13.21 De mest elegante forfattere har taget mere hensyn til, at sætninger og ord havde en bedre klang, hvilket grækerne kalder *eufoni*, end de regler og forskrifter, som filologerne har fundet på.
- 13.22 Et citat af taleren Titus Castricius til sine unge elever om upassende tøj og sko.
- 13.23 [Om Nerio i gamle bønner til Mars.]
- 13.24 [Et citat af Marcus Cato om, at han manglede mange ting, men at han ikke ønskede dem.]
- 13.25 En undersøgelse og behandling af, hvad *manubiae* betyder; nogle bemærkninger om ideen med at bruge flere ord med samme betydning.
- 13.26 Et citat af Publius Nigidius, hvori han siger, at vokativ af navnet *Valerius* skal udtales med tryk på første stavelse; bemærkninger af samme forfatter om korrekt stavning.

Aulus Gellius, *Kapitelloverskrifter*

13.27 Om nogle vers af Homer og Parthenios, som Vergil synes at have efterlignet.

13.28 En betragtning af filosoffen Panaitios, som han skrev i anden bog af *Om pligterne*, hvori han opfordrer folk til, at de på ethvert sted er opmærksomme og parate til at undgå at begå uretfærdigheder.

13.29 Quadrigarius sagde *cum multis mortalibus*; havde det gjort nogen forskel – og hvor meget? – hvis han havde sagt *cum multis hominibus*?

13.30 *Facies* har en videre betydning, end folk tror.

13.31 Hvad betyder *caninum prandium* i Marcus Varros satire?

14. BOG

14.1 En afhandling af filosoffen Favorinus rettet mod dem, der hedder chaldæere, og som påstår, at de kan forudsige menneskenes skæbne ud fra stjernebilledernes og stjernernes konstellationer og bevægelser.

14.2 Hvad Favorinus sagde, da jeg spurgte ham om en dommers pligter.

14.3 Var Xenofon og Platon rivaler og på kant med hinanden?

14.4 Chrysippos skildrede dygtigt og livagtigt et billede af Retfærdigheden med rytme og farve i ordene.

14.5 En beretning om en hidsig strid mellem berømte filologer i Rom om vokativformen af ordet *egregius*.

14.6 Af hvilken art de ting er, som har et skær af lærdom, men som hverken er behagelige eller nyttige; om navne på enkelte byer og steder, der er ændret.

14.7 Marcus Varro gav til Gnaeus Pompeius, da han var valgt til konsul for første gang, en kommentar, som han selv kaldte *Introduktion*, om at afholde møder i senatet.

14.8 Der er uenighed, om den, der er udnævnt til leder af den latinske forbunds-fest, har ret til at indkalde senatet og rådspørge det.

15. BOG

15.1 I Quintus Claudius' *Årbøger* står der, at træ, der er imprægneret med alun, ikke kan brænde.

Aulus Gellius, *Kapitloverskrifter*

15.2 Platon mente i det værk, der hedder *Lovene*, at større og mere muntre opfordringer til at drikke vin ved selskaber ikke var uden nytte.

15.3 Hvad Marcus Cicero mente og skrev om den partikel, som er forrest i ordene *aufugio* og *aufero*; er det den samme præfix, som synes at optræde i verbet *autumo*?

15.4 Beretningen om Ventidius Bassus, en mand af lav byrd, som siges at være den første, der har triumferet over partherne.

15.5 De fleste anvender ordet *profligo* ukorrekt og dumt.

15.6 I anden bog af Marcus Ciceros værk *Om æren* er der en oplagt fejl i den del, hvor han har skrevet om Hektor og Aias.

15.7 Det er iagttaget blandt ældre mennesker, at når de er tre og tres år, mærkes de af smerter, død eller andre ulykker; i forbindelse med denne iagttagelse et brev fra den guddommelige Augustus til hans søn Gaius.

15.8 Et sted fra en tale af Favorinus [el. Favonius], en tidlig taler, med en kritik af luksuriøse middage, som han holdt, da han talte for *lex Licinia* om formindskelse af udgifter.

15.9 Digteren Caecilius har anvendt *frons* i maskulinum, ikke i poetisk frihed, men helt korrekt og i analogi.

15.10 Om de mærkelige selvmord blandt piger i Milet.

15.11 Et citat fra en senatsbeslutning om at drive filosoferne ud af Rom; et citat fra et edikt af censorerne, hvormed de er blevet kritiseret og holdt i stramme tøjler, som var begyndt at etablere og undervise i retorik.

15.12 Et bemærkelsesværdigt sted fra en tale af Gracchus om hans sparsommelighed og blufærdighed.

15.13 Om nogle usædvanlige ord, der har to betydninger, og som af filologerne kaldes *fælles*.

15.14 Metellus Numidicus lånte en ny retorisk figur fra græske taler.

15.15 Ældre forfattere anvendte *passis velis* og *passis manibus*, ikke fra det rigtige verbum *patior*, men fra et andet, nemlig *pando*.

15.16 Om Milon fra Krotons usædvanlige død.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

- 15.17 Hvorfor de unge adelsmænd i Athen holdt op med at spille på fløjte, skønt det var en tradition hos dem.
- 15.18 Slaget i borgerkrigen og den sejr, Gaius Caesar vandt på sletterne ved Farsalos, blev meddelt og fremsagt ved en præsts spådom den selvsamme dag i Pata-vium i Italien.
- 15.19 Et interessant citat fra Marcus Varros satire *Om madvarer*.
- 15.20 Nogle bemærkninger om digteren Euripides' fødsel, liv og karakter; om hans død.
- 15.21 Digterne fremstiller Zeus' sønner som meget kloge og menneskelige, men Poseidons som meget vilde og umenneskelige.
- 15.22 Historien om Sertorius, en fremragende general, hans krigslist og snedige påfund, som han brugte til at styre sine barbariske tropper og vinde dem for sig.
- 15.23 Om alderen på nogle berømte historikere: Hellanikos, Herodot og Thukydid.
- 15.24 Vulcacijs Sedigitus' bedømmelse af latinske komediedigtere i den bog, der hedder *Om digtere*.
- 15.25 Nogle nye ord, vi er stødt på i Gnaeus Matius' *Mimiambes*.
- 15.26 Filosofen Aristoteles' definition af en syllogisme; en fortolkning på latin af hans definition.
- 15.27 Hvad er *comitia calata, curiata, centuriata, tributa, concilium*? Andre tilsvarende ting.
- 15.28 Cornelius Nepos tog fejl, da han skrev, at Cicero var tre og tyve år gammel, da han førte sagen for Sextus Roscius.
- 15.29 En ny retorisk figur, som Lucius Piso har brugt i sine *Årbøger*.
- 15.30 Er det køretøj, der hedder *petorritum*, af græsk eller gallisk oprindelse?
- 15.31 En meddelelse, som rhodierne sendte om det berømte maleri af Ialysos til fjendernes general Demetrios, da de blev belejret af ham.

Aulus Gellius, *Kapitloverskrifter*

16. BOG

16.1 Et citat på græsk af filosofen Musonios, som er interessant og nyttigt at høre og tænke over; en bemærkning af Marcus Cato, der er lige så nyttig, og som blev sagt til rytteriet ved Numantia mange år tidligere.

16.2 Reglen hos dialektikerne for at undersøge og diskutere og en kritik af denne regel.

16.3 Lægen Erasistratos har sagt, hvordan man skal bære sig ad med at udholde ikke at spise noget, hvis maden tilfældigvis var sluppet op, og at udholde sult; et citat fra Erasistratos selv.

16.4 Hvilken ceremoni og hvilke ord det romerske folks gesandt plejede at anvende til at erklære krig mod dem, som det romerske folk havde befalet; ordlyden af den ed, der blev brugt til at straffe soldater, der havde stjålet; de soldater, der var indrulleret, skulle inden for en fastsat dag forsamle sig på et bestemt sted undtagen i de tilfælde, hvor det var rimeligt at dispensere fra eden.

16.5 Hvad betyder *vestibulum*? Om oprindelsen til ordet.

16.6 Hvad er offerdyr, som kaldes *bidentes*, og hvorfor hedder de sådan? Om denne sag Publius Nigidius' og Iulius Hyginus' anskuelser.

16.7 Laberius har dannet mange ord efter sit eget hoved og alt for dristigt; han bruger ligeledes mange ord, om hvilke man plejer at spørge, om de er latinske.

16.8 Hvad betyder det ord, som dialektikerne kalder et *axiom*, og hvad hedder det hos os? Nogle andre ting, som er vigtige i dialektiken.

16.9 Hvad betyder det ord, som man meget ofte ser i bøger af ældre forfattere, *susque deque*?

16.10 Hvad er *proletarii*, og hvad er *capite sensi*? Hvad er ligeledes *adsiduus* i *De tolv tavlers Lov* og oprindelsen til dette ord?

16.11 En beretning hentet hos Herodot om psyllernes undergang, et folk der levede i Syrterne i Afrika.

16.12 Om de ord, som Cloatius Verus førte tilbage til en græsk oprindelse, enten med fuld ret eller fuldstændigt vanvittigt og smagløst.

Aulus Gellius, *Kapitelloverskrifter*

16.13 Hvad er et *municipium*, og hvormed adskiller det sig fra *colonia*? Hvad er *municipes*, og hvad er oprindelsen og den egentlige betydning heraf? Hvad den guddommelige Hadrian sagde i senatet om ordet og om rettighederne for *municipes*.

16.14 Marcus Cato sagde, at der var forskel på *properare* og *festinare*; Verrius Flaccus har givet en ukorrekt forklaring på etymologien af *festinat*.

16.15 Theophrast har efterladt sig nogle mærkelige oplysninger om agerhøns, og det samme har Theopompos om harer.

16.16 Navnet *Agrippa* kommer af en smertefuld og ulykkelig fødsel; om de to guldinder, som hedder *Prorsa* og *Postverta*.

16.17 Hvilken oprindelse er der til ordet *Ager Vaticanus*?

16.18 Nogle interessante bemærkninger om den del af geometrien, der hedder *optik*, om den del, der hedder *harmonilære*, og en tredje, der hedder *metrik*.

16.19 En beretning fra Herodot om citharspilleren Arion.

17. BOG

17.1 Gallus Asinius og Larcus Licinus kritiserede et afsnit i Marcus Ciceros tale *For Marcus Caelius*; hvad der kan siges med fuld ret mod disse højst tåbelige personer til forsvar for det pågældende afsnit.

17.2 Nogle ord, som jeg nedskrev i al hast under læsningen af første bog af Quintus Claudius' *Årbøger*.

17.3 Et citat fra Marcus Varros femogtyvende bog af *Menneskelige forhold*, hvori han giver en fortolkning af et vers hos Homer, som er anderledes end den sædvanlige.

17.4 Digteren Menanders bemærkning til digteren Filemon, som han ofte ufortjent var blevet overvundet af i komediekonkurrencer; Euripides blev meget ofte besejret af af ringe digtere i tragediekonkurrencer.

17.5 Det er overhovedet ikke rigtigt, hvad nogle ubetydelige retorikskabere mener, at Marcus Cicero i sit værk *Om venskab* har begået en fejl ved at sætte *det omstridte* i stedet for *det, der er enighed om*; det hele er behandlet og udforsket temmelig grundigt.

Aulus Gellius, *Kapitelloverskrifter*

17.6 Det er forkert, hvad Verrius Flaccus har skrevet i den anden bog af *Om uklarheder hos Marcus Cato om servus recepticius*.

17.7 Følgende citat fra *lex Atinia*: "Hvad der end vil være blevet stjålet, skal der være et evigt retskrav på", forekommer Publius Nigidius og Quintus Scaevola ikke at dreje sig mindre om et tyveri, som har fundet sted, som et fremtidigt.

17.8 Ved bordsamtalerne hos filosofen Taurus plejede man at diskutere og overveje spørgsmål af følgende art: "Hvorfor fryser olivenolie ofte let, vin sjældnere og eddike næsten aldrig" og "Vandet i floder og kilder kan fryse, men ikke havvand."

17.9 Om den cifferskrift, som findes i Gaius Caesars breve; om andre hemmelige skrifttyper, man ser omtalt i ældre historie; hvad er lakonisk *skytale*?

17.10 Favorinus' opfattelse af de vers hos Vergil, hvori han har efterlignet digteren Pindar i beskrivelsen af et udbrud af Ætna; han har sammenlignet og bedømt begges digte om det samme emne.

17.11 Plutarch forsvarer i sine *Bordsamtaler* Platons mening om beskaffenheden og naturen af maven og luftrøret mod lægen Erasistratos ved at benytte den gamle læge Hippokrates' autoritet.

17.12 Om ubetydelige emner, som grækerne kalder *ádoxoi*, men som Favorinus diskuterer for øvelsens skyld.

17.13 Hvor mange og hvilke betydninger partiklen *quot* har, og hvor ofte den er uklar i ældre litteratur.

17.14 Et udvalg af elegante formuleringer af Publilius' *farcet*.

17.15 Akademikeren Karneades rensede sin mave med nyserod, inden han skulle til at skrive et skrift mod stoikeren Zenons læresætninger; om natur og medicinsk virkning af hvid og sort nyserod.

17.16 Ænderne i Pontos har en evne til at fordøje gift; kong Mithridates' erfaring med den slags medikamenter.

17.17 Kong Mithridates af Pontos talte to og tyve sprog; Quintus Ennius sagde, at han havde tre hjerter, fordi han var kyndig i tre sprog, græsk, oskisk og latin.

17.18 Marcus Varro skriver, at historikeren Sallust blev grebet i hor af Annius Milo, slået med pisk og først sluppet løs, da han havde betalt en sum penge.

Aulus Gellius, *Kapiteloverskrifter*

17.19 Hvad filosofen Epiktet plejede at sige til uduelige og gemene mennesker, der ivrigt kastede sig over filosofiske studier; hvilke to ord han mente, man skulle overveje som de mest helsebringende af alle.

17.20 Et citat af Platons *Symposion*, der er skrevet smukt og velklingende i rytme og ordsammenstillinger og for øvelsens skyld oversat til latin.

17.21 På hvilke tidspunkter berømte grækere og romere virkede mellem grundlæggelsen af Rom og den anden puniske krig.

18. BOG

18.1 Diskussioner mellem en stoisk og peripatetisk filosof med Favorinus som dommer; de diskuterede, hvor stor betydning dyden havde i at skabe et lykkeligt liv, og hvor stor indflydelse der var fra de ting, man kalder 'ydre'.

18.2 Hvilken slags diskussioner, vi havde under Saturnaliefesten i Athen; nogle underholdende sofisterier og gåder.

18.3 Taleren Aischines sagde i den tale, hvori han anklagede Timarchos for utugt, hvad Lakedaimonerne havde besluttet om det glimrende forslag, som var fremsat af en yderst ussel person.

18.4 Sulpicius Apollinaris gjorde nar ad en mand, der forkyndte, at han var den eneste, der forstod Sallusts historieværk, ved at spørge ham, hvad følgende ord hos Sallust betød: *incertum, stolidior an vanior*.

18.5 Quintus Ennius har i den syvende bog af sine *Årbøger* skrevet *quadrupes eques* og ikke *quadrupes ecus*, som mange læser.

18.6 Aelius Melissus skrev i den bog, som han gav titlen *Særegne udtryk*, og som han ved udgivelsen sagde, var et overflødigshorn, ting, som aldrig skulle have været sagt, når han siger, at *matrona* og *mater familias* betyder noget forskelligt – det er fuldstændigt ubegrundet.

18.7 På hvilken måde Favorinus behandlede en besværlig person, der stillede spørgsmål om ords tvetydighed; hvor mange betydninger har *contio*?

18.8 *Homoiooteleuta* og *homoioptota* og den slags, som anses for at pynte stilen, er tåbelige og barnlige, hvilket man også kan se af Lucilius' vers.

Aulus Gellius, *Kapitloverskrifter*

18.9 Hvad betyder hos Marcus Cato ordet *insecenda*? Man bør snarere skrive *insecenda* end *insequenda*, hvilket de fleste mener.

18.10 Man tager fejl, hvis man ved undersøgelsen af et feberanfald tror, at man mærker pulsen i venerne og ikke i pulsåren.

18.11 Nogle ord fra digte af Furius Antias, som blev kritiseret tåbeligt af Caesellius Vindex; citat af det digt, hvori ordene står.

18.12 Vore forfædre havde for skik at ændre passive verber til aktive.

18.13 Hvordan filosofen Diogenes gjorde gengæld, da han blev stillet på prøve af en dialektiker med uforskammet sofisteri.

18.14 Hvilket tal er *hemiolios* og *epitritos*? De ord har vore landsmænd ikke haft let ved at oversætte til latin.

18.15 Marcus Varro har i det heroiske versemål observeret en ting, som kræver en virkelig minutøs undersøgelse.

19. BOG

19.1 [En filosof's svar, da han blev spurgt, hvorfor han blev bleg under en storm på havet.]

19.2 [Af legemets fem sanser har vi to til fælles med dyrene; den nydelse, der kommer fra hørelsen, synet og lugtesansen, er uanstændig og slet, mens den, der kommer fra smagssansen og følesansen, er den hæsligste, fordi disse to også findes hos dyrene, mens de øvrige kun findes hos menneskene.]

19.3 [Det er mere vanærende at blive rost køligt end at blive irettesat heftigt.]

19.4 [Af hvilken grund maven tømmes ved pludselig skræk, og hvorfor ild fremkalder tissetrang.]

19.5 [Fra Aristoteles: Det er skadeligt at drikke vand, der kommer af sne, og is dannes af sne.]

19.6 [Skam spreder blodet udad, frygt trækker det tilbage.]

19.7 [Hvad betyder *obesus* og andre gamle ord?]

19.8 [Findes der pluralisformer af *harena*, *caelum* og *triticum*, og findes *quadrigae*, *inimicitiae* og andre ord i singularis?]

Aulus Gellius, *Kapiteloverskrifter*

- 19.9 [Antonius Iulianus' vittige svar til nogle grækere under en middag.]
- 19.10 [Ordene *praeter propter*, som er så almindelige, findes også hos Ennius.]
- 19.11 [Han giver nogle erotiske vers af Platon, som denne skrev som ganske ung, mens han konkurrerede med sine tragedier.]
- 19.12 [Et foredrag af Herodes Atticus om smertens kraft og natur og en bekræftelse af hans opfattelse ved et eksempel med en ulærd bonde, som hugger frugttræer om tilligemed brombærbuske.]
- 19.13 [Hvad vi kalder *pumiliones*, hedder hos grækerne *dværge*.
- 19.14 [Marcus Varro og Publius Nigidius, tidens lærdeste romere, var samtidige af Caesar og Cicero; Nigidius' studier er på grund af deres dunkelhed og skarpsindighed ikke nået ud til det store publikum.]

20. BOG

- 20.1 En diskussion mellem den retslærde Sextus Caecilius og filosofen Favorinus om *De tolv tavlers Lov*.
- 20.2 Hvad betyder ordet *siticines* i en tale af Marcus Cato?
- 20.3 Hvorfor digteren Lucius Accius i *Håndbog* sagde, at *sicinnistae* var et dunkelt ord.
- 20.4 Interesse for scenekunstnere og kærlighed til dem er uhæderligt og uanstændigt; om denne sag et citat af filosofen Aristoteles.
- 20.5 Eksempler på breve på græsk fra kong Alexander og filosofen Aristoteles, sådan som de er blevet udgivet; latinske oversættelser af dem.
- 20.6 Det spørgsmål bliver behandlet, hvad det er mest korrekt at sige: *habeo curam vestri* eller *vestrum*.
- 20.7 [Hvor mange forskellige opfattelser der er blandt grækerne om antallet af Niobes børn.]
- 20.8 Om de ting, der synes at have sammenhæng med, at månen tiltager og aftager.

Aulus Gellius, Kapiteloverskrifter

20.9 Hvilke ord Antonius Iulianus plejede at more sig over i Gnaeus Matius' *Mimi-amber*; hvad betyder det i den tale, som Marcus Cato skrev *Om min uskyld*, da han sagde: *numquam vestimenta a populo poposci?*

20.10 [Hvad betyder udtrykket: *ex iure manum consortum?*]

20.11 [Hvad betyder ordet *sculna*, som findes hos Marcus Varro?]

I alt 398 kapitler (heraf er 15 fra bog 8 kun overleveret med titler).